

hij het zegt... We monstern de luchtbehandelingskast met warmteterugwinning, werpen een blik op de verlichting en lopen de trap weer af.

'Voor de toekomst kunnen jullie zelf een stappenplan voor energiebesparing maken, of een onderzoek laten uitvoeren door een extern bureau.'

Boerenverstand

Wat vinden de exploitanten nou van zo'n bezoek?

Hessels merkt op: 'Het is toch voornamelijk een kwestie van je boerenverstand gebruiken. Zo hadden we hier eerst gewone douches, nou, dat was of je werd gezandstraald als je daaronder stond. Nu zitten er restrictors op, en dat werkt veel beter.'

Leenknecht: 'Het gaat hier voornamelijk om energiebesparing.'

'Het is toch voornamelijk een kwestie van je boerenverstand gebruiken.'

Directeur Kuipers merkt op dat ze vroeger energiezuinige lampen in het plafond hadden, maar dat die werden gestolen, en dat er nu weer gewone peertjes in zitten. Daar kunnen de inspecteurs inkomen. 'Daar zit het grote verbruik ook niet.'

Directeur Kuipers: 'Ik vind dit heel positief. Deze mensen zijn goed bij, op de hoogte van de laatste stand der techniek, en ik heb de indruk dat ze ons ook echt willen adviseren. En wat ze zeiden over die leidingen, dat is inderdaad het opheffen van die beroepsblindheid.'

Happy Deal: duurzaam

De wegwerpcultuur aanpakken, hoe doe je dat? Porselel concerns zo ver dat ze het belang van afvalpreventie in glazen bij evenementen. Ketens als McDonald's, Burger gemaand iets te doen aan hun wegwerpservies. Pathé h De exploitant zegt 'tot in Azië' te zoeken naar geschikte Inmiddels heeft hij wel zelf bedacht het gebruik van nie

De inspecteur

Inspecteur Hans Willemse zegt deze ondernemer desnoods toch te verplichten dan maar de in Nederland leverbare maten hardplastic bекers te gebruiken. 'Okee, geen glas. Hoewel ze wel bier verkopen in flesjes, dus het argument dat glaswerk gevaarlijk is gaat niet op. Maar hardplastic glazen zijn een goed alternatief. De Nederlandse wet gaat voor hun internationale beleid. Je staat natuurlijk als milieubambenaar tegenover zo'n enorm concern. Maar juist dan kun je scoren. Als dit lukt kun je het in heel Nederland voor elkaar krijgen. Dan is dat de stand der techniek. En soms moeten bedrijven gewoon wennen aan die milieuzorg. Wij hebben zo veel kennis dat het ze in het begin wel eens duizelt. Maar dan blijkt dat wij ze ook van dienst kunnen zijn. Pathé is er nu in elk geval serieus mee bezig. De winst is alleen nog niet goed in geld uit te drukken.' Maar de bекers zijn 25 tot 50 keer te gebruiken, en bij 15 tot 20 keer hergebruik zijn de kosten al gelijk aan die van wegwerpbekers.

De beleidsman

'Het gaat ons om brongerichte maatregelen, dus om minder afval produceren,' legt beleidsmedewerker Edgar Zonneveldt uit. 'Het is niet efficiënt bij elk bedrijf langs te gaan en afspraken te maken, dus proberen we dat centraal, met de directies, te doen. Op dit moment wordt er onderhandeld. Maar als er binnen negen maanden geen overeenstemming is, gaan we handhaven bij alle fastfood-vestigingen. Dan stappen we af van dit poldermodel. Het probleem is dat bedrijven ook naar elkaar kijken. Als wij tegen Pathé zeggen dat ze duurzaam servies moeten gebruiken, roepen zij meteen: en McDonalds dan?'

Eén van de grootste fastfoodketens gaat er prat op aan afvalscheiding te doen, maar zegt in een folder: 'Verpakkingen zijn onmisbaar voor ons. Ze beschermen de hygiëne van onze producten.' De overheid mag geen maatregelen opleggen over grondstoffen of het zogenoemde primaire proces. Hier speelt echter de lastige vraag wat dat primaire proces precies is. Hoort die verpakking daarbij?

Zonneveldt: 'Dat is nog niet duidelijk.'

Met adviesbureau

Intussen inventariseert adviesbureau Beco in opdracht van de Milieudienst de duurzame bedrijfsvoering van fastfoodketens overal ter wereld. Clustermanager Beleid en Overheid Boukje Meijssen: 'We zitten nog midden in het onderzoek. Toch hebben we elders in Europa voorbeelden gevonden. Karretjes waarop klanten hun afval deponeren, waarna personeel dat scheidt. Eetbare bekertjes. Rietjes en servetjes in een "servicemeubel", zodat klanten het zelf pakken en geen stapels krijgen. Houten koffielepeltjes. Alleen verpakte take away-producten. En in Nederland ook herbruikbare drinkbekers bij een kleine keten, en opvangbakken voor overtollig vocht, zodat de afvalstapel lichter wordt. Maar nauwelijks duurzaam serviesgoed op grote schaal. De bedrijven kijken allemaal naar elkaar: wat doet de concurrentie? En in de wet staat niet: je mag geen plastic servies gebruiken, maar je moet aan afvalpreventie doen. Dat geeft ruimte.'

serviesgoed voor fastfood

nen kopjes en zilver bestek hoeft niet, maar hoe krijg je wereldwijde
ien? Een logische stap in een ontwikkeling die begon met hardplastic
King, Kentucky's Fried Chicken, maar ook bioscoop Pathé worden nu
eft nog een paar weken om een pilot met duurzaam servies te starten.
bekers, omdat die hier alleen in verkeerde maten verkrijgbaar zijn.
-geplastificeerde popcornbekers te onderzoeken.

De uitdaging

Hier wordt een urgent beroep gedaan op onze creativiteit. Want de uitdaging ligt niet alleen in de omvang van de bedrijven; ze hebben er zelf baat bij als ze écht iets doen, ze kunnen zichzelf promoten, door een milieuvriendelijk imago uit te dragen. En daarvan moeten ze worden overtuigd. Een gewaagd project dus. Zonneveldt: 'Maar ga je de slag niet aan, dan verlies je sowieso.' Als het lukt milieuvriendelijke maatregelen en duurzaam ondernemen af te dwingen, krijg je een win-win-situatie, en kun je spreken van een Happy Deal. Wordt vervolgd.

'Juist hier kun je scoren'

De motivatie

Die lol in je werk, die is belangrijk. Wat drijft onze collega's bij het werken met de verruimde reikwijdte? Enkele meningen.

Frieda Halbertsma: 'Dat je de knop in iemands hoofd ziet omgaan: dat jij blijkbaar niet alleen handhaver bent, maar dat hij ook iets aan je kan hebben. En met andere ogen naar zijn eigen bedrijf gaat kijken.'

Edgar Zonneveldt: 'Dat het zowel gaat over concrete milieuwinst als over mensen, over hoe die denken en hoe ze zijn te beïnvloeden.'

Elly van der Braak: 'Dat je daadwerkelijk bijdraagt aan het milieu, dat je echt milieueffect ziet. Dat de energierekening van een bedrijf omlaag gaat. Dat geeft een kick.'

Patrick Teunissen: 'Dat je creatief moet zijn in je denken en doen om een optimaal resultaat te halen. Dat je moet onderhandelen, zonder het bedrijfsproces te veel te verstoren.'

Peter Bentvelsen: 'Dat het een verdieping van je vak is, en dat ik de nieuwe dingen van de cursus kan toepassen bij bedrijven. En dat het een technische insteek heeft.'

Lykle de Graaf: 'Dat het nieuw voor me is, maar dat ik goed word begeleid en dat we gezamenlijk leren in de praktijk.'

Barry Brakenhof: 'Dat het een hoger niveau van werken is, niet puur handhaven bij bedrijven, maar ze op weg helpen met milieuzaken.'

Rob Kramer, bedenker van de term Happy Deal: 'Dat je concreter met milieu bezig bent en dus niet alleen kijkt naar gevaar-, schade- en hinderaspecten. En dat het goed aansluit bij mijn interesse voor duurzaam bouwen.'

De theorie:

Zoals bekend worden dit jaar zo'n 250 AMvB-bedrijven gecontroleerd. Inmiddels is daar bij zo'n 95 inrichtingen een start mee gemaakt. Want er wordt nu echt werk gemaakt van het handhaven van de verruimde reikwijdte. Er waren weinig gespecialiseerde inspecteurs. Daarin komt nu verandering. Een inhoudelijke cursus van Meijer Energie- en Milieumanagement en een training 'on the job' door ervaren collega's stoomt klasjes inspecteurs klaar voor het echte werk.

cursus werpt vruchten af

Vaste werkwijze

Vraag aan Frieda Halbertsma, één van de oude rotten in het vak, trainer on the job en winnares van de cursus-quiz: Is het een verzwarende van je taak? 'Zo voel ik het niet. Het is leuk dat je tijd krijgt om mensen te begeleiden, zodat we een volwaardig product kunnen leveren. Voor de inspecteurs is het zwaarder, maar ook leuker: het werk wordt inhoudelijker en interessanter. Wie er één keer mee aan de slag gaat, wordt vanzelf enthousiast. En wat ook leuk is: wie nieuw binnenkomt, accepteert dit als de vaste werkwijze, als iets normaal. Voor mensen die hier langer werken is dat soms anders. Maar de lol in je werk en het samenwerken zijn het belangrijkste.'

'De handhaving is pas goed op gang gekomen na die cursussen. We gaan samen op

bedrijfsbezoek, bereiden het voor, nemen het soms over en evalueren. Die praktijkondersteuning gaat voornamelijk over communicatieve vaardigheden. Want veel ondernemers willen liever geen bemoeienissen, geen kijkjes in de keuken. Daar moet je mee leren omgaan.'

Enthousiast

Piet Meijer, die de energie cursus verzorgde: 'Ik probeer te laten zien dat het niet iets vreemds is, maar simpel, berekenbaar, en dicht bij huis. Dat doe ik met veel praktijkvoorbeelden en foto's. Het is natuurlijk altijd iets gecompliceerder dan bij jezelf thuis. Maar de cursus was op z'n Amsterdams: prikkelend, en met een competitie-element. Ik had er zelf veel lol in en probeerde dat over te brengen.' Wat, gezien de reacties, is

gelukt. De cursisten zijn enthousiast. 'Ik heb er veel van geleerd. Bij de volgende bedrijfscontrole lette ik meteen op dubbel glas, en of er onnodig licht brandde.' Halbertsma: 'Het blijft een moeilijk vak, waarin je soms minder weet dan bijvoorbeeld de gebouwbeheerder. Maar zij hebben de verantwoordelijkheid, dus laat ze maar een goed plan indienen, en dan beoordelen wij wel of het kan. En je moet je voorbereiden, procedures niet uit het oog verliezen. Ik fietste onlangs met een collega naar een bedrijf, en vroeg toen: weet je onder welke AMvB het valt? - Oeps.'

Foto:

Cursisten met hun certificaat en de 'beker'.

Leuk!

Ze doen wel eens lacherig over Amsterdam: 'Daar heb je ze weer met hun verruimde reikwijdte.' Maar onze ideeën vinden navolging, en één oplettende ambtenaar kan een revolutie veroorzaken. Toen de NS hier werd gedwongen de gratis bladen Metro en Spits gescheiden in te zamelen, ging ze daartegen in beroep. Maar inmiddels wordt NS door Metro betaald voor dat werk. En in Lelystad nemen ze dit Amsterdamse idee nu weer over.

De promo-autootjes, die rondrijden met billboards, gaan op hun kilometers letten. Ze worden bestuurd door gepensioneerde chauffeurs, die het Nieuwe Rijden praktiseren: niet terugschakelen, de bandenspanning in de gaten houden. Zo kun je vijftien procent brandstof besparen.

Bij crematorium Westgaarde is succes geboekt met energiezuinige crematieovens, zodat een besparing op het gasverbruik van 55% mogelijk wordt. Meer hierover in een volgende VR in Mokum.

Op www.mobilitymix.nl vind je interessante informatie over het combineren van verschillende vervoersmethoden met een pasjessysteem.

In een volgend nummer gaan we hier nader op in.

Leren Kijken

over tankstations en luifelverlichting

Goed kijken, niets klakkeloos aannemen, en initiatief tonen: hoe een verlichte inspecteur bespaart op verlichting en de energienota verlicht. 'Je moet op hun milieugevoel spelen.'

'Als ik niet extreem veel licht heb, komen er geen vrouwen tanken 's nachts,' zei de pompouder tegen inspecteur Theo Schrever. 'Daarom had hij een gigantische puist licht in zijn luifel.' In sommige gevallen ook overdag, omdat hij het 'niet kon beheersen'. En dat zette de inspecteur aan het denken. En zo komt het dat in de checklisten voor tankstations nu ook wordt gelet op aantal en soort lampen in de luifelverlichting, en of er een lichtplan is. Bedrijven wordt gevraagd een besparingsrapport en plan van aanpak op te stellen, en stations krijgen via een ambtshalve vergunningswijziging een onderzoeksverplichting. Inmiddels zijn de ontwerp-besluiten van de vergunningaanpassingen de deur uit. Het is nog even afwachten wat de reacties zijn.

Schrever demonstreert een Luxmeting: staand onder een tlbak houdt hij de denkbeeldige meter gestrekt voor zich, en draait om zijn as. 'Er is veel besparing mogelijk. Soms is er zo veel licht dat het niet eens effect meer heeft. 1000 Lux; nou, daar kun je een horloge bij repareren. Nieuwe lichtornamenten kosten geld, en soms is dat pas in zeven jaar terug te verdienen, maar dan speel je op het milieugevoel van zo'n exploitant.'

Dief van je eigen portemonnee
Lisanne Henneveld, juriste van BETA, een belangenvereniging van tankstations, reageert: 'Elk tankstation is anders. Daarom pleiten wij voor een individuele benadering, voor een persoonlijk gesprek. En dat kan dan meteen een moment van bezinning zijn: zijn er besparingen mogelijk, is de energierekening

te hoog?' En dat is precies waar de Milieudienst ook zo op hamert, dus dat komt goed uit. 'De gemeente heeft de mogelijkheid besparingen te vragen, maar dan moet de ondernemer ook uitgelegd worden dat dat redelijk is. En niet in twintig kantjes ambtelijke praat, maar kort, krachtig en duidelijk. De BETA zou een goede bemiddelende rol kunnen spelen: naar beide kanten begrip kweken en uitleggen wat de rechtspositie van de ondernemer is.'

Ruud Hamringa, projectmanager Global Alliance namens BP: 'Zo lang geldt dat je bijvoorbeeld energiezuinige armaturen binnen vijf jaar kunt terugverdienen moet je wel een dief van je eigen portemonnee zijn om dat niet te doen. Daarom staat BP hier ook helemaal niet afwijzend tegenover.'

Beroepsblindheid

Schrever ontdekte overigens nog meer. 'Ken je die pneumatische deuren van benzinstations? Die dingen schieten open en dicht, maar je kunt bepalen hoe ver dat gebeurt: 100, 75 of 50 procent. Achter de toonbank hebben ze daar een schakelaar voor. 's Zomers is het bloedheet daar, vanwege al die koelapparatuur die ze hebben staan voor de frisdrank enzo. Ik ontdekte toevallig dat ze die deuren in de winter soms ook helemaal open laten gaan. Dat is me een hoop energie die je gewoon de deur uitgooit! En zo'n pompbeheerder weet niet eens dat er een schakelaar voor is. Als ik die man daarop attendeer, bespaar je niet alleen energie, maar maak je ook die beroepsblindheid minder.'

Star Wars

In de Watergraafsmeer komt de glasvezelkabel naar boven. Daarom zijn in Amsterdam veel ICT-bedrijven gevestigd. 'We zagen een paar jaar geleden ineens dat die enorm veel energie verbruikten,' vertelt Hans Leenknecht. 'En dat komt niet door die pc's, maar door de koelconcepten. Je hebt het over gigantische ruimtes die constant moeten worden gekoeld, omdat die pc's warmte produceren. Dan krijg je dit spookbeeld: gebouwen waar helemaal niets gebeurt. Alleen een mannetje achter een bewakingscamera.'

Je reinste Star Wars.'

Het ministerie laat de zogenoemde teleswitchers onder het Besluit installaties en voorzieningen milieubeheer vallen, en beursvloeren onder de het Besluit woon- en verblijfsgebouwen milieubeheer. Volgens Leenknecht zijn datahotels en teleswitchers vaak grote gebouwen, en onvergelijkbaar met bijvoorbeeld WKK's, waarvoor zo'n AMvB is bedoeld. Vanwege die ervaring wordt er gewerkt aan een tegenvoorstel op basis van de omvang van het bedrijf, waarin de kleintjes ook onder een besluit vallen, maar de grote wel degelijk vergunningplichtig worden. En: veel van die ondernemingen zijn in buitenlandse handen, en begrijpen het meldingssysteem niet. Permits, licenses, daar kunnen ze iets mee. Inmiddels beginnen de handhavingstrajecten te lopen, en het is dus afwachten hoe die uitpakken. Leenknecht: 'De echte milieuwinst moet nog komen: die zit in de pc's zelf, met de nieuwe crosoc-processors, die minder warmte gebruiken. In de ruimtevaart en de medische wetenschap worden die al toegepast. En uiteindelijk zijn deze bedrijven misschien zelfs niet meer nodig, als telecom verdwijnt en alles via satellieten gaat.' We houden de vinger aan de pols.

